

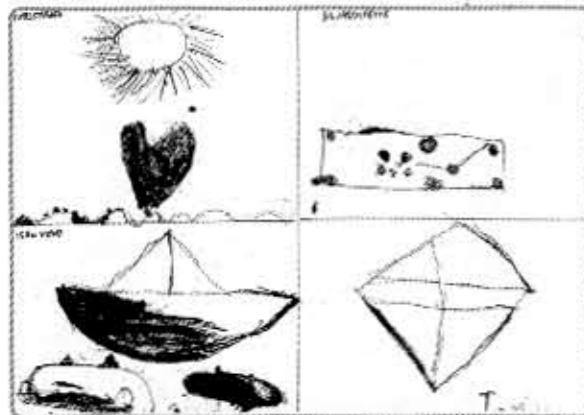
RUUDUTETTUJA UNELMIA JA KERTOMISEN VAATIVAA TAITO

MALMITALON YLÄPARVELLA JUHLII ONNELLINEN JOUKKO. KEHITYSVAMMAISILLE TARKOITETUN HAAVIKON OPETUS- JA AIKUISKASVATUSKESKUKSEN OPPILAAT JA OPETTAJAT TUKIJOUKKOINEEN TODISTAVAT VILPITTÖMÄN ILOISINA SYKSYN SARJAKUVAKURSSIN HUIPENTUMAA - OMAT TYÖT RAAMEISSA JA KAIKKIEN NÄHTÄVILLÄ.

Susanna Partio

Syksyllä koko koulu on kurssitettu sarjakuvan maailmaan. Yhteensä viisi opetusryhmää, 37 oppilasta kaikkina, on opetellut ruuduilla kertomisen saloja Reijo Kärkkäisen ja Riikka Viinikanojan johdolla. Pidetty sarjakuvakurssi kuuluu Suomen sarjakuvaseuran järjestämään 'Nettiä unelmien laitamilta'-projektiin, joka on yksi monista Helsingin kulttuuripääkaupunkivuoden sarjakuva-aiheisista tapahtumista.

Nettiprojekti koostuu neljässä eri kohteessa pidetystä sarjakuvakurssista, joissa tehdyt työt esitellään niitä varten perustetuilla nettisivuilla. Huhtikuussa, samanaikaisesti Haavikon "Sydän, jossa asuu joku toinen" -näyttelyn avajaisten kanssa ilmestyivät siis myös nettisivut, joissa työt ovat kaiken kansan katseltavissa ja kommentoitavissa. Aikaisemmin tammi-kuussa ilmestyivät Kuurojen kansanopiston oppilaiden sarjakuvat ja elokuussa on vuorossa Helsingin vastaanottokeskus ja joulukuussa HYKS:in lasten ja nuorten sairaala.

© Tomas

Antti ja Anniina olivat mukana kehitysvammaisten lasten sarjakuvakurssilla.

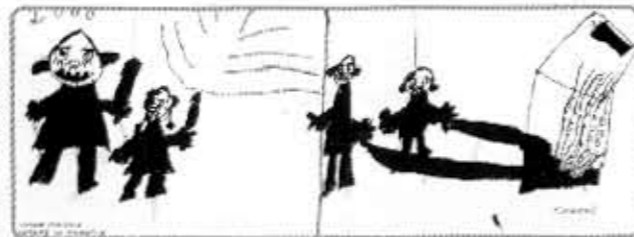

Haavikko poikkeaa projektin muista kumppaneista siinä, että siellä sarjakuvaopetus järjestettiin kaikkein laajimpana. Yhtenä syynä tähän oli, ettei koulun kokonaisvaltaisen opetustavan vuoksi ollut mielekästä valita vain osaa oppilasta kursseille. Toisaalta koulussa löytyi sarjakuvaa kohtaan ylimääräistä kiinnostusta, koska tiedettiin sarjakuvaa käytetyn menestyksekkäästi mm. autististen lasten hoidossa USA:ssa. Työn vaatavuuden vuoksi sarjakuvaopettajia oli kaksi yhtä aikaa ja oppilaiden lisäksi myös opettajakunnalle pidettiin oma pikakurssi.

KUVAN JA SANAN HEDELMÄLLINEN JÄNNITE

Haavikon johtajan Raija Sohlon mukaan kehitysvammaisten jatkuvana ongelmana on, että he ajattelevat ja tuntevat enemmän kuin pystyvät verbaalilaisesti ilmaisemaan. Sanat sinällään ovat vaikeasti hahmottavia, saman sanan tarkoittaessa useampaa asiaa. Asian ymmärtäminen pelkästään sanojen kautta, puhuttuna, jää tästä syystä usein epämääräiseksi ja vaatii lisäksi muita apukeinoja.

Kuvaa onkin käytetty Haavikossa säännöllisesti

© Timo

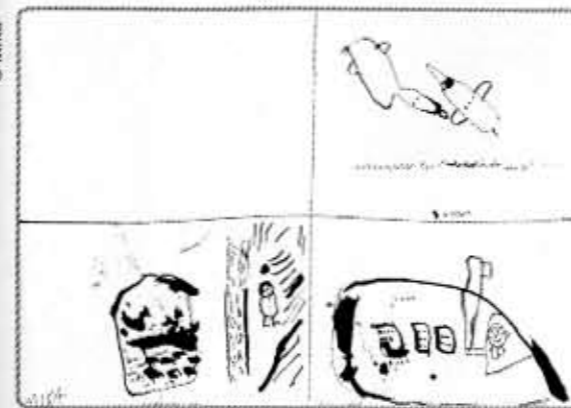
tunteiden ja ajatusten ilmaisemisessa ja työstämisessä. Sohlon mielestä sarjakuva on siinä mielessä kiinnostava ilmaisuväline, että siinä yhdistyvät hyödyllisellä tavalla kuva ja sanat. Puhekuplan avulla oppilas voi paremmin hahmottaa puhuttua ja ajateltua suhteessa tapahtuneeseen.

RUUDUISTA TARINAKSI

Sarjakuvaan liittyvä tarinan vaatimus on Sohlon mielestä tärkeää harjoitusta. Tarinan kertominen on vaativa kognitiivinen prosessi, mikä edellyttää onnistuakseen tapahtumien hahmottamista kokonaisuuksina sekä kykyä ymmärtää syy- ja seuraussuhteita. Sarjakuvan muoto auttaa tässä, koska ruutejako automaattisesti kiinnittää huomion tilan ja ajan muutokseen, mikä ei välttämättä ole helppoa. Eräs oppilas piirsi ruutuihin pystysuoria viivoja kuvaamaan puita, mutta kun huomautettiin, että toisessa ruudussa on täytynyt tapahtua jokin muutos, hän lisäsi viivoihin liehukkeen ilmaisevan tuulta.

Myös sarjakuvakurssin opettajat Reijo ja Riikka kertovat, että heidät oli yllät-

© Mika

tänyt tarinan kertomisen vaikeus. Automaattisesti oppilaat pyrkivät piirtämään kaiken tapahtuvaksi samassa kuvassa ja tänään. Keskeisimmäksi asiaksi opetuksessa nousi 'mitä sitten tapahtuu?'-kysymys, jonka avulla päästiin edellisestä ruudusta seuraavaan ja pikkuhiljaa myös tarina alkoi muotoutua. Aluksi ruutujaot tehtiin valmiiksi, mutta opetuksen edessä oppilaat alkoivat omaehtoisesti ruuduttaa töitään. Usein tarinat muotoutuivat pienistä pirstaleista, joiden sisältö paljastui vasta haastatteleamalla. Myös ruutujen lukusuunta saattoi poiketa totutusta.

Reijo ja Riikka kehuivat Haavikon ilmapiiriä erittäin vapautuneeksi ja välittömäksi. Koska oppilaat olivat aina paikalla oli mahdollista työskennellä pitkäjänteisesti ja jatkaa aina siitä mihin edellisellä kerralla oli jääty. Sarjakuvan maailmaan sukeltettiin opettamalla ensimmäiseksi, miten erilaisia tunnetiloja voi ilmaista naamailmeiden avulla. Tämä oli entuudestaan vähän tuttua, sillä kehitysvammaisten opetuksessa ovat käytössä ns. Tik-kuvat, jotka sisältävät mm. tyyliteltyjä ilmeitä muiden sovittujen merkkien ohella. Aiheiden keksimisessä opettajien piti aluksi olla apuna, mutta yllättävän pian aiheet löytyivät itsestään samalla kun ne muuttuivat henkilökohtaisemmiksi. Opettajan pääasiallisena tehtävänä olikin olla paljon läsnä ja valmiina viereessä kannustamassa.

Kurssin päätyttyä sarjakuvien piirtämistä on jatkettu ja töitä onkin jokaisessa luokassa kertynyt pinoittain. Haavikossa ollaan kokemuksiin ja uusiin havaintoihin sen verran tyytyväisiä, että jos vain rahoitus järjestyy, työskentelyä sarjakuvan parissa jatketaan vielä myös ensi vuonna.

EI TERÄSMIEHIÄ VAAN KONVENTIOVAPAATA KERRONTAA

Entä töistä koostettu näyttely, millainen se on? Yllättävän mielenkiintoinen. Suuret mustavalkoiset työt ovat vaikuttavia ja ilmaisuvoimaisia. Vaikutelmaa vain vahvistaa työskentelyssä käytetyn ruokokynän ja musteen jälki. Sarjakuvien

aiheet liikkuvat henkilökohtaisen elämän arkisissa, mutta tärkeissä asioissa. Koti, ystävä ja oma rakas tulevat useissa töissä esitellyiksi, mutta myös mieltä painavat asiat ja vastoinkäymiset. Muukan ovat myös arjen kohokohtat syntymäpäivien ja laivaristeilyineen, mahtuupa mukaan oiva Martin Luther King -historiikkikin. Yhteistä töille on aiheiden omakohtaisuus ja konstailematon avoimuus.

Ruudut noudattelevat omaa konventioidista vapaata kulkuaan; teräsmiehiä ja kolmen ruudun strippejä ei tässä näyttelyssä nähdä.

Haavikkolaiset ovat syystä tyytyväisiä. Salamavalot räiskyvät, kun onnelliset taiteilijat keräävät sukulaisia ja ystäviä töidensä ympärille, jotta tämä onnellinen hetki tallioituisi myöhempiä päiviä varten. Ehkä näiden töiden avulla heidän maailmansa tulee ainakin yhden kerran paremmin nähtyksi. Se riippuu myös sinusta. Näyttely on ohi, mutta netissä kuvat odottavat katsojaansa. Klikkaa hiirtä ja suunnista sivuille. Siellä ne ovat: www.sarjakuvakaupunki.net

Suomen sarjakuvaseura etsii huutokauppa-asiahenkilöä!

Huutokauppa-asiahenkilön tehtävänä on hoitaa kerran tai kahdesti vuodessa järjestettävän sarjakuvahuutokaupan käytännön järjestelyt alkaen myytävän tavarain listojen läpikäymisestä kuntoiluokittukseen ja Kleku-tiedotteen toimittamiseen.

HUUTOKAUPAT järjestetään aina Helsingissä, mutta tehtävä ei edellytä asumista pääkaupunkiseudulla. Oma tietokone ja sähköpostiosoite ovat suositeltavia mutta eivät välttämättömiä varusteita.

KOKEMUS sarjakuvien korailusta ja kiinnostus vanhoja lehtiä kohtaan ovat välttämättömiä. Seura maksaa kaikki työstä aiheutuneet posti-, matka- ja muut kulut, palkkaa toimeista ei makseta.

TOIMESSA on hyvät mahdollisuudet luoda yhteyksiä kerallijoihin. Lisätietoja antaa toimen nykyinen hoitaja Päivi Huhtamaa, sähköposti pathehu@gnwmail.com, puh (050) 568051, 02-5545362.

NETTIÄ UNELMIEN LAITAMILTA

Suomen sarjakuvaseuran Nettiä unelmien laitamilta -hanke on osa laajempaa Helsinki 2000-juhlavuoden yhteydessä tapahtuvaa Sarjakuvakaupunki-tapahtumakokonaisuutta. Nettiä unelmien laitamilta -projektin erityispiirre on se, että se on suunnattu ryhmille, jotka kielen, kulttuurin tai tavallisuudesta poikkeavan elämäntilanteen (vammainen, vaikea sairaus, mielenterveysongelmat, pakolaisuus) vuoksi jäävät helposti kulttuuritarjonnan ulkopuolelle.

Projektin puitteissa tutkitaan miten sarjakuva toimii kommunikointivälineenä. Päämäärinä on sarjakuvakielen opettaminen oppilaille, toteuttajaryhmien ja väestöön kuuluvien nuorien keskinäisen kommunikoinnin edistäminen ja (tätä kautta) mielenterveyden edistäminen. Kurssit on pyritty järjestämään siten, että ne ovat osallistujien ja yhteistyö-instituutioiden kannalta mahdollisimman toimivia. Siksi kurssien pituus, luonne ja opettajien määrä vaihtelee kunkin paikan tarpeiden mukaisesti.

Opettajat Reijo Kärkkäinen ja Riikka Viinikanoja.

Valokuva: Irina Camara